ORATIO
IN FUNERE
CLEMENTIS XIII.
PONTIFICIS MAXIMI
HABITA

IN BASILICA VATICANA

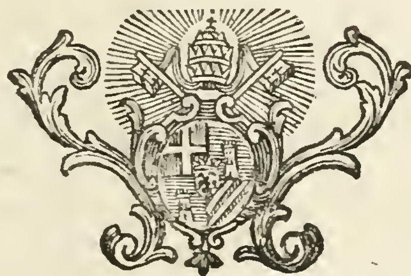
XVI. KAL. MART. MDCCLXIX.

AD SACRUM

EMINENTISSIMORUM CARDINALIUM

COLLEGIUM.

A BENEDICTO STAY.

ROMÆ MDCCXIX.

EX TYPOGRAPHIA OCTAVII PUCCINELLI

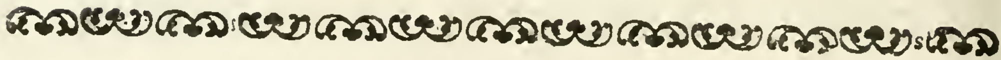
AD SANCTUM THOMAM IN PARIONE.

Superiorum Permissu.

REIMPRIMATUR.

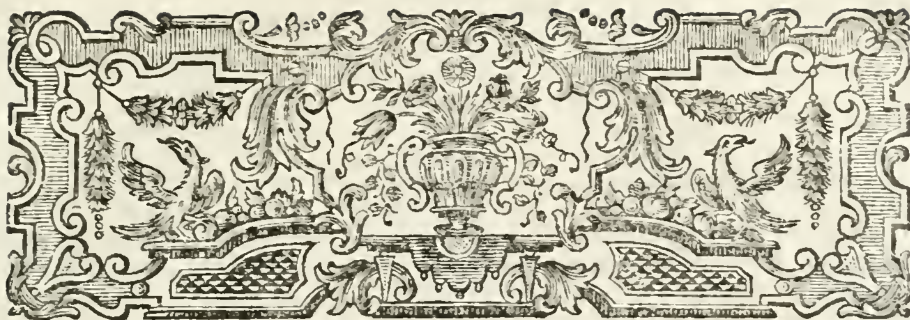
Si videbitur Reverendiſs. Patri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

Dominicus Patriarch. Antioch. Viceſg.

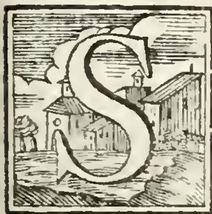

REIMPRIMATUR.

Fr. Thomas Auguſtinus Ricchinius Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

O R A T I O.

SI præclare geſtas eſſe reſpublicas arbitramur EE. PP. cum iiſdem, quibus inſtitutæ ſunt, reguntur artibus; nulla profecto in maximo hoc religionis moderando imperio illuſtrior laus eſſe debet, quam ſi omnis illius adminiſtrandi ratio ad eam normam dirigatur, qua ab ipſo Auctore ac Conditore Deo idem conſtitutum ac ſtabilitum fuiſſe ſcimus. Qui cum omnem illius vim ac univerſam legum comprehenſionem vitæ ſanctitate innocentia ac integritate morum contineri voluerit, quid præſtabilius, quid laude atque admiratione noſtra dignius in iis eſſe poteſt, qui Sacrorum Duces ac Principes huic rerum ſummæ atque æterno Sacerdotio regendo præſunt, quam ſi cujus nobis dignitatem poteſtatemque referunt, ejuſdem ſanctitatem etiam exprimant, atque his ab illo divinitatis tanquam impreſſis veſtigiis inſiſtant? Quare merito florentiſſima ea religionis tempora fuiſſe memorantur, quæ hujuſmodi Pontificum ſanctitate maxime illuſtria extiterunt. Nos ipſi huic noſtræ ætati gratulari, noſque divino præſertim beneficio obſtrictos fateri debemus, qui hujus excellentis virtutis exemplar in CLEMENTE XIII. renovatum nobiſque propoſitum vidimus. Nam ſi ex cujuſque inſtitutis atque actæ vitæ genere tanquam ex oris lineamentis forma quædam exoriri ſolet, quæ nobis ut alieni vultus ſimilitudinem, ſic imaginem animorum referat, CLEMENTIS vitam omnem memoria repetenti, quid aliud occurrit atque obiicitur animo, quam quædam morum atque actionum ratio ad veræ abſolutæque virtutis pulchritudinem conformata? Sed extinctum jam ſingulare hoc ſanctitatis lumen, nobiſque repente ſublatum atque ereptum intuemur. Quod mœrentibus atque afflictis in luctu ac dolore jucundiſſimum eſſe ſolet, illud nobis tantummodo eſt reliquum, ut ſancte ab illo actæ vitæ memoria luctum ac mœrorem noſtrum leniamus. Atque hoc de illius laudibus dicendi impoſitum mihi munus facile quidem ſuſtinerem, neque ipſa me rerum dignitas ac copia deterreret, ſi optimi Principis in me meritorum magnitudini parem orationem invenire poſſem. Nunc ea ipſa, quæ ad dicendum ampliſſima eſſent, me magis impediunt ac perturbant, & neſcio quomodo ingenii mei tenuitatem non tam excitari ſentio officii recordatione, quam vi doloris opprimi atque extingui. Sed veſtræ benignitatis ſpe recreor ac reficior EE. PP. Voſque obſecro, ut me in ſuſtinendo graviſſimo munere auctoritate veſtra ſuſcepto, humanitate item veſtra ſublevetis, atque eximias illius laudes vobis optime cognitas ac perſpectas, quæ neque ſatis ornate neque magnifice pro earumdem præſtantia referri a me poſſunt, vos ipſi vobis animo & cogitatione veſtra ſubiiciatis.

At-

Atque utinam ab omni rerum ſerie atque ordine percenſendo anguſtiis temporis minime excluderetur oratio, ipſa illa certe ingenii ac naturæ initia ad excellentem quandam ſanctitatem inchoata, ac primi CLEMENTIS ad rempublicam aditus, atque alii deinde in ampliſſimorum munerum perfunctione ſuſcepti curſus ſatis indicarent jam tum informari atque inſtrui cœptam eſſe illam innocentiæ integritatis ac virtutis ſpeciem, quæ deinde eſſet omnium oculos ad ſui admirationem converſura. Verum cum pro incredibili rerum copia nequaquam poſsim omnia dicendo perſequi, ad illa continuo me conferam, quæ reipublicæ utilitate clariſsima ſunt, & ipſa imperii magnitudine ac dignitate omnem humanarum rerum conditionem prætergreſſa eſſe videri poſsint. Quid enim aliud quæſo ſummi in Chriſtiana republica Principatus nomine, quid maximi Sacrorum Antiſtitis munere continetur, quam divinum ac immenſum quiddam? illum nimirum, qui eo loco ſit poſitus, Deum inter atque homines ſequeſtrum eſſe, divinis humana conjungere, ſui regni fines iiſdem eſſe cæli ac inferorum terminis deſcriptos, legum ac ſanctionum eam vim eſſe, quæ non ſolum ad civium actiones dirigendas, ſed ad mentes etiam inflectendas, atque ad pertractandos intimos animorum receſſus permanet, ac morum ſanctitate atque exemplis omnium animos ad virtutem ac Dei ipſius ſimilitudinem traducat. Ad hanc tantam rerum amplitudinem cum ſe divinitus evocari CLEMENS agnoſceret, quanquam vehementiſsime commotus ac perturbatus. tamen magno ſe atque erecto oportere eſſe animo judicavit; cum a quo ſibi tanti imperii procurationem eſſe traditam videret, eundem ſe adjutorem, comitem, ac ducem habiturum confideret. Verum non aliam certiorem comparandi ſibi illius præſidii rationem eſſe vidit, quam ſi religionis, cujus facem præferret, vim etiam, quæ in Deo colendo diligendoque omnis eſt poſita, in ſe ipſe potiſsimum exprimeret, facta & conſilia omnia ad illius voluntatem aggregaret, illius auctoritate niteretur, dictis fidem adjungeret, illi uni tota mentis conſenſione, atque amore adhæreſceret. Itaque novo quodam atque inuſitato ardore, ac ejus conſectandi propoſiti, quod illius animo jampridem inſederat, incredibili cupiditate incenſus continuo ad hunc bonorum ac virtutum omnium fontem cogitationem, ſpem, ſtudium, ac deſiderium omne convertit: ab hoc omni cultu, obſequiis omnibus demerendo nunquam divelli, ad hunc unum laboribus defatigatus confugere, in eoque pietatis uſu libentiſsime conquieſcere, in rebus agendis ejus conſilia exquirere, una illius fiducia recreari, ejus præſidio ac tutelæ ſe ſuaque omnia permittere. Neque vero hic tantus pietatis ardor latebris animi deliteſcere ac contineri poterat, quin ad omnium etiam ſenſus emanaret, quin ore vultu oculis emicaret, ac erumperet. Recordamini quæſo illos animi motus, quibus ipſum excitari in templis adeundis, illas oris inflammationes, quibus in ſacris faciendis incendi videbamus, cum illum & loci majeſtas & populi frequentia & noſtræ utilitatis opportunitas vehementiſsime commoveret. Ac ſane quid ad religionis ſpeciem auguſtius eſſe poteſt, quid in humanis rebus magnificentius, quam hos publicos pietatis conventus agi coram ipſo omnis ſanctitatis Auctore Deo? qua in re magis quam in hujuſmodi celebritate elucere & tanquam in theatro ſpectari maximi Sacrorum Præſidis virtus? Facile quidem omnes tantæ rei magnitudinem atque utilitatem perſpicerent, ſi tum Deum ipſum ab illo evocatum atque immenſa ac immortali luce circumfuſum in aris tamquam in ſolio palam conſidentem viderent, ſi illius vota atque obſecrationes libentiſsime excipientem, atque ejus pro populi incolumitate advocationem acceptiſsimam ipſi eſſe conſpicerent; quis non ſuam, non omnium rem tum agi maxime crederet, atque in hoc pietatis munere non aſſidue illum verſari, non præcipuas illius partes ſitas eſſe vellet? Sed num oculorum præſidiis indigemus, ut certiora nobis eſſe poſsint, quæ divinæ auctoritatis robore ſunt firmiſsima? Num ullæ ſunt rerum imagines tam acres tam valide ad quem-

piam

piam commovendum, quam intimos Optimi Principis sensus divini testimonii gravitate subnixos præsentis Dei vis ac majestas occupabat? Quare quid mirum, si hoc religionis studio tantopere exardesceret, & divinæ consuetudinis ac familiaritatis cupiditate maxime traheretur, si, quem curandis Ecclesiæ commodis utilissimum videret, idem pietatis usus esset illi jucundissimus? Itaque hoc unum illi curarum erat perfugium, hoc ægritudinum suavissimum solatium. Hinc nullis rerum impedimentis ab hac divinæ consuetudinis constantia disjungi unquam est passus. Hinc in illius contemplatione diutissime inhærentem, in illo defixum, cum illo colloquentem quotidie vidimus. Atque ab hujusmodi quidem cum Deo tanquam colloquiis ac congressionibus incredibile illud divini cultus promovendi studium afferebat, inde ille ardor religionis caste pieque tuendæ, & sanctissimis exemplis ac præceptis muniendæ, inde illa mirifica populi doctrinæ ac morum institutione imbuendi cura, inde illi optatissimi tanquam triumphi fuerunt, cum excellentium sanctitate virorum & memoriam solemnibus cæremoniis consecraret, & vitam ad imitandum proponeret. In cæteris etiam administrandæ reipublicæ partibus eodem se præsidio erigebat. Sed quo firmiore adjumento fideret, eo se alacriorem in rebus gerendis oportere esse arbitrabatur. Neque enim in inerti spe conquiescendum, neque ad otium se vocatum, sed ad laborem esse noverat; proinde neque ætatis neque valetudinis incommodis ab agendo est unquam revocatus; nullam diligentiam nimiam esse duxit pro religionis ac reipublicæ commodis susceptam. Verum postquam omnem industriam, omnem curam in tanto persequendo munere contulisset, vanam atque inanem operam ac solertiam esse duxit, quæ non esset cum divini præsidii fiducia conjuncta, atque ad illius consilii rationes accommodata. Non expediendi negotii difficultas, non prosperi aut adversi rerum casus ab hac divinæ voluntatis ac gloriæ consectandæ constantia divellere illum unquam potuerunt. Hoc religioni, hoc reipublicæ, hoc sibi, hoc omnibus utile esse ajebat, quod divino nutu ac numine fieret, hos esse præclaros, hos expetendos rerum successus; neque desiderio atque opinione nostra, sed illius tantummodo voluntate, illius gloria veras ac solidas utilitates esse metiendas. Difficile profecto est in ipso negotiorum æstu, cum omnem operam omnem animi contentionem ad optatissimos rerum consequendos exitus converteris, deinde neque ullo studio neque ipsius publicæ utilitatis curandæ cupiditate auferri atque abripi, ad omnes rerum eventus æque paratum esse, neque si ex animo precesserint, efferri, sibique arrogare ac tribuere quidpiam, neque, si minus ex sententia acciderint, vehementius perturbari ac dejici. Sed cujus animum altissime pervaserit illa infinitæ sapientissimæque Mentis magnitudo, quique una humani consilii imbecillitatem perspexerit, idem facile omnem judicandi temeritatem abjiciet, ac illius plane voluntati congruet ac consentiet. Cum illa enim summa atque excellente natura se ac reliqua omnia comparans, quam continuo deprimi cuncta, & quæ reputantur maxima, evanescere ac dilabi animadvertet, quam se ipse contemnet, quam omnem de se gloriandi suique diligendi sensum deferet! His initiis orta atque educta illa veræ laudis ac virtutum omnium altrix & magistra, his, inquam, initiis præclara illa Christianæ Humilitatis forma ac species effloruit. Major illa quidem est atque altior, quam ut illuc ulla possit humanæ solertiæ doctrinæque ratio pertingere. Proinde divinis Christi institutis atque exemplis fuit primum illius patefacta vis omnis nomenque perceptum. Quam ex hac disciplina semel haustam cum penitus imbibisset, qua cura CLEMENS in ejusdem est artibus assidue versatus, quam amplis fuit illius doctrinæ incrementis in dies auctior? Ex ipsis honorum accessionibus hæc demissoris animi in eo studia mire creverant. In summo dominationis gradu, in quo ipse dignitatis splendor facile perstringit oculos, & quisque ad casum ac prolapsionem eo est proclivior, quo magis ad illam de se plus æquo sentiendi inclinatio-

nem

nem aliorum etiam assentationes incumbunt, quam longe ab hujusmodi blandis vocibus abhorrentem atque eximiæ virtutis cupiditate vehementius conflagrantem admirati sumus? Quanquam in rebus persequendis & in ingeniis hominum cognoscendis animi sagacitatem, rectique ac veri singularem intelligentiam in illo omnes agnoscerent, tamen sibi uni nunquam satisfacere poterat; tum suæ tantum industriæ minus illum pœnitebat, cum nihil sibi assumeret, cum omnes operæ ac solertiæ suæ partes ad Deum cuncta referendi studio cumularet. Verum illud præclare usuvenire, vidimus, ut ex hac ipsa demissioris animi alacritate, tanquam ex altissimis radicibus uberior in ipso cæterarum virtutum splendor eniteret, atque illa omnis honestatis cognatio, ille pulcherrimus omnis laudis consensus ac concentus oriretur. Qui enim alii præstantiores veræ sapientiæ, ac justitiæ ortus ac progressiones esse possunt? Quis melius earum vim unquam assequetur, quam qui Deum unum Optimum Maximum esse, cætera omnia angusta atque imbecilla perviderit? Ubi magis adolescere ac perfici illa vitæ moderatrix, illa victrix cupiditatum ac perturbationum virtus poterit, quam illius animo, quem nullus a Dei conjunctione neque lætitiæ neque ægritudinis motus divellat? Hoc ipse virtutum ornatu instructus egregium illum, & quo nihil homini in vita est jucundius, pacis ac tranquillitatis fructum est consecutus. Nam quemadmodum angores ac ægritudines assidui sunt sceleris ac turpidinis comites, ita quietis & securitatis jucunditas virtutem ac sanctitarem constantissime consectantur. Hinc ejus animus minime corporis angustiis impeditus ad precipiendam beatæ illius ac cœlestis vitæ suavitatem rapi atque avocari videbatur. In divina pulchritudine contemplanda assidue defixum, in illam intentum, ad illius speciem sese effingentem, illius in se similitudinem exprimentem, fieri non poterat, quin rivus aliquis infinitæ voluptatis, cujus plenissimus haustus cælestis illius patriæ cives beatissimos efficit, ipsum etiam circumflueret ac perfunderet. O præclaram virtutis ac sanctitatis conditionem, quæ hujus etiam vitæ tenebras aliquo inextinctæ illius lucis radio collustrat, quæ ab hac rernm contagione sejungit animum, atque ad divinæ quodammodo naturæ societatem traducit. Sed quo me tantarum ac tam sublimium virtutum admiratione abreptum esse video, quarum neque animo sustinere magnitudinem possum, neque oratione persequi? Itaque ad alias potius me convertam ab iisdem certe initiis deductas, sed faciliores, nobisque quodammodo chariores laudes æquitatis, clementiæ, liberalitatis. Illas quidem magnopere suspicimus ac admiramur, has amamus, in hisque libentius conquiescimus. Suavioribus hisce virtutibus ornatum nobiscum versari, & qui dignitate longissime a nobis recederet, humanitate ad nos accedere, nobisque conjungi lætabamur. Nihil in eo arrogans, nihil elatum, numquam majestas imperii naturæ morumque lenitati adversata est; non auctoritas, non dignitas a suavitate ingenii revocavit. Magna quidem naturæ vis ad facilitatem ac mansuetudinem esse potest; sed quæ tanta ingenii lenitas est, quæ nulla unquam aut importunitate, aut offensione vincatur? Hanc CLEMENS optimam naturæ informationem uno Christi exemplo ac divinæ illius imitandæ mansuetudinis studio confirmavit. In illum intuens nulla potuit animi acerbitate incitari, nullo iracundiæ motu concuti. Faciles ad illum omnibus erant aditus; ea sermonis comitas ac benignitas, ut quisque aperte intelligeret non mediocrem in illum & ex alienis malis molestiæ partem, & ex bonis redundare voluptatis. In ipsa regnandi conditione illud erat jucundissimum, quod inde cæteros juvandi ac beneficiis complectendi maxima esset opportunitas. Hoc omnes imperii labores & curas satis mitigabat, hoc maximam illi solicitudinum partem adimebat. Permultum quidem interest, quomodo quisque affectus in his etiam officiis versetur, unde uberrimæ liberalitatis laudes consequuntur. Quam multa enim, quæ & liberaliter & magnifice gesta esse prædicantur, quæ populorum commodo & civitatum orna-

ornamento sint, quorum firmissimis monumentis consignata nominis immortalitas videri possit, tamen ipsa ambitione ac famæ cupiditate misere corrumpuntur. Siquidem neque ab hominum commendatione, neque ab ullis rebus extra nos positis, sed a bene constituto animo, & ab eo, quem in agendo spectamus, bonorum fine, omnis certe factorum consiliorumque præstantia proficiscitur. Qui cæterarum virtutum, idem liberalitatis est ortus, & quod a divinæ gloriæ fontibus ad civitatum etiam decora & commoda derivatur, id revera magnificum est, id liberale, id gloriosum. Multa profecto in hoc genere egregie ac splendide a CLEMENTE gesta commemorari a me possunt. Amplissima ad dicendum essent tot publica Urbis ædificia restituta atque ornata, portuum constructiones, derivationes fluminum, exquisitissima vetustatis monumenta comparata. Sed finite, ut ad eas liberalitatis partes potissimum me conferam, in quibus nihil caducum, nihil fluxum, nihil fragile inesse potest, quæ nulla animi levitate, nulla famæ suspicione depravantur. Harum ratio a christianæ charitatis tracta legibus in indigentium sublevandis calamitatibus tota versatur. Hujus ille virtutis splendore mature delectatus abuti divino beneficio sibi videbatur, nisi perampli patrimonii copias, quibus in opulentissima ac nobilissima domo erat instructus, ad egentium usus traduceret. Quanta aliorum studia in comparandis colligendisque divitiis esse solent, tanta illius erat alacritas in largiendis. Divini consilii rationes, quibus pauperum calamitatibus esset cautum ac provisum, interverti censebat atque intercipi, si aut avaritia obstruerentur, aut ad fastum atque illecebras derivarentur, quæ ad aliorum levandam inopiam redundare oporteret. Proinde cum dignitatum accessionibus census æque auctiores esse intelligeret, mirifice gestiebat liberalitatis exercendæ sibi esse fines prorogatos. Quantus vero fuit in illo ardor, cum ad Patavinum Sacerdotium evectus novos sibi patefactos esse cursus, atque ampliora ad præclare de aliis merendum se nactum esse spatia agnosceret? Jam ipsa liberalitatis consuetudine ad agendum paratior, atque inflammatior hunc præstantissimum esse honoris sui fructum reputabat, quod illam etiam facultatem afferret, ut opera ipse sua ac industria præstantiores liberalitatis partes cumulare, & ad inopiæ adjumenta religionis etiam ac pietatis subsidia, quæ prima juvandi esset ratio, posset conjungere. Sed quonam alio in loco præclarius hoc charitatis specimen atque exemplar spectari potuit, quam in hoc summo religionis gradu? Quæ enim est ulla civitas tam certis ac tam propriis fixa & fundata legibus, quam est charitatis institutis hoc religionis stabilitum imperium, cujus omnis disciplina, omnis juris descriptio una charitatis sanctione comprehenditur? Atque hujus quidem legis vis ab ipso religionis Conditore profecta ad omnium societatem arctissimis benevolentiæ vinculis colligandam late delabitur; tamen in pauperum atque egentium sublevandis miseriis potissimum cernitur, quippe quæ nostræ ipsius in Deum pietatis atque amoris modum una eademque definiat. Hujusmodi legis institutis cum cæteros omnes constrictos intelligeret, tum se potissimum teneri, ac tanquam acerrimis stimulis excitari sentiebat, ut imperii, cui præsideret, principem legem sua ipse opera, suo exemplo roboraret. Tunc a se præclare gestum imperium existimabat, cum miserorum vindicis ac pauperum parentis esset officio perfunctus; humanis quidem civitatum legibus incolumitati ac commodis civium æqua juris descriptione satis esse consultum; solos eos deseri, eorum miseriis minime caveri; proinde charitatis id esse legibus sarciendum, ultro eorum malis occurrendum, ultro fortunæ iniquitatem, quibus fieri possit præsidiis, amovendam. Quamobrem omnem in eo industriam posuit, ut qui maxime opis indigerent, sedulo conquireret, ac eorum malis mederetur. Jucundissimum sedulitatis præmium percipiebat, cum orbitati solatium, pudicitiæ tutelam, perfugium miseris, egestati præsidium comparatum a se esse intelligeret. Si aliquando vero temporum asperitate fieret, ut pauperum cala-

calamitates exagerari animadverteret, tum vero (quæ charitatis est indoles, ut pro calamitatum magnitudine magis se ipsa acuat atque incitet) ille acerrimis pietatis ac misericordiæ studiis inflammari. Atque hic mihi sese objicit luctuosissimum illud tempus, cum ingravescente per universam pene Italiam annonæ difficultate, atque ex agris sterilitate desertis ac vastatis innumerabili undique confluente multitudine fame fere enecta, viisque omnibus abjecta ac prostrata, de nostra ac totius Urbis incolumitate magnopere timeremus. In hoc misero rerum statu recordamini, qua cura, qua solicitudine optimi Principis animus premeretur, quam omnium luctus ac calamitates in illum unum maxime concurrerent ac incumberent. Quam effusi tum illius gemitus fuerunt, quo ardore, qua fiducia ad Deum confugere, ab eo subsidia expetere ac expectare videbamus! In hoc tam gravi rerum discrimine tantæ liberalitatis, & charitatis species non mediocrem & malis allevationem attulit, & ad virtutem imitandam mirifica in omnibus studia excitavit. Ac Vos potissimum incredibile illud charitatis exemplar æmulati singulari alacritate in sublevandis miserorum ærumnis adfuistis; cumque idem ardor ad reliquorum civium imitationem emanasset, Deum ipsum hoc eximio christianæ charitatis spectaculo delectatum, & illius obsecrationibus permotum, periculo tandem ac malis finem attulisse lætati sumus.

Sed quid ea diutius commemorem, quæ vos ipsi, qui illius actionum testes atque adjutores fuistis, melius animo recognoscere ac recensere potestis, quam ego dicendo consequi? Aut quid ea verbis elevem atque imminuam, quorum meliorem ego quidem commendationem hoc ipso populi luctu nullam esse existimo? Quid enim omnium bonorum desiderium, quid pauperum gemitus, quid universæ civitatis mœror, quid hic quotidianus infinitæ multitudinis concursus aliud præsefert, quam clarissimum illius excellentis virtutis testimonium? Dum memoria repetunt illam pietatem, moderationem, æquitatem, commovetur ac excitatur in omnium animis species ac similitudo quædam antiquæ illius innocentiæ ac integritatis, quando istæ præclaræ virtutes non solum hominum, sed & temporum propriæ esse videbantur. Atque hæ quidem pietatis ac sanctitatis laudes fortasse minus amplæ atque illustres iis videri possunt siqui virtutem ostentatione gloriæ, rerum fastu, ac pompæ magnificentia metiantur. Nulla hic hujusmodi cupiditatis vestigia, nulla victoriæ monumenta, nullus trophæis ac triumphis locus, nihil opibus, nihil copiis, nihil equitatus robore peractum. Sed immensum quiddam infinitumque interest, inter illam judiciorum pravitatem, ac sinceram atque incorruptam christianæ virtutis æstimandæ rationem; illa sensuum consuetudine ac opinionum inconstantia movetur, hæc veritatis vi & gravitate nititur; brevibus illa vitæ spatiis ac interituri nominis gloria præclare factorum præmia concludit, hæc æternitatis diuturnitate spes suas terminat, & sola summi boni mercede infinitam animorum cupiditatem explendam statuit. Ad hanc veri rectique normam dirigendus est omnis christianæ vitæ modus, ac recte factorum laudes revocandæ. Ad hanc unam nobis CLEMENTIS XIII. virtutes exigendæ. Quotiescumque enim hoc gravissimo judicio omnem actæ ab illo vitæ cursum expendemus, eximiam quamdam veræ solidæque virtutis ac sanctitatis formam inde existere videbimus, quæ & religionis Ducem ac Principem maxime deceat, & Deo acceptissima sit, & Ecclesiæ gloriosissima, & nobis ad imitandum utilissima.

FINIS.